

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Spolkový věstník

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 64 (1935), No. 4, V45--V48

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108832>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1935

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

SPOLKOVÝ VĚSTNÍK.

Zápis o řádné valné schůzi JČMF

konané dne 7. prosince 1934 v posluchárně matematického ústavu Karlovy university v Praze.

Předseda vl. r. ČERVENKA zahajuje schůzi v 16^h 55^m za přítomnosti 42 členů. Omlouvá se prof. BYDŽOVSKÝ. Přečten a schválen protokol minulé valné schůze.

Předseda vzpomíná zemřelých členů Jednoty: čestných členů Mme P. CURIE, O. D. CHVOLSONA a B. PROCHÁZKY, zakládajících členů E. HOFA, J. KAPRASE (člena Jednoty od r. 1870/71) a J. SUMCE, skutečných členů S. KOHNA, R. KURZE, V. NEJDLA, V. NOVÁKA, K. RÓNA, C. SOMMRA, F. TOMSY a M. UHERKA, kterýžto projev vyslechli přítomní stojce.

Ředitel dr. VALOUCH doplňuje tištěnou výroční zprávu některými poznámkami, zejména probírá závěrečné účty a vysvětluje novou úpravu Časopisu a návrh na jednotné fysikální názvosloví. Dr. PAVLÍK a dr. KUBEC upozorňují na názvoslovnou komisi zřízenou při Radiotechnické společnosti, dr. NACHTIKAL ohlašuje rozšíření komise na fysikální názvosloví vůbec, nejen pro střední školy, předseda oznamuje zřízení komise pro matematické názvosloví, INGRIS doporučuje součinnost s Normalisační komisí. Dr. SCHUSTER vytýká, že by se neměly na letáky o učebnicích otiskovati výňatky z úředních recenzí; bylo konstatováno, že se netýká Jednoty, nýbrž jiného nakladatele.

Za kontrolující komisaře navrhuje prof. dr. LENZ, aby bylo uděleno absolutorium výboru a jemu poděkováno, což bylo schváleno jednomyslně.

Volby byly provedeny aklamací, proti níž nebylo námitek. Zvoleni byli tudíž jednomyslně podle kandidátní listiny: pokladníkem BYDŽOVSKÝ, členy výboru (na 3 roky) BŘEZINA, JARNÍK, KUKAČ, NUŠL, TRKAL, WANGLER, ŽDÁREK, (na 2 roky) INGRIS, náhradníky LEHÁR, TEPLÝ, VYČICHLO, HRDLIČKA, KREJČÍ, PROCHÁZKA, kontrolujícími komisaři LENZ, ŠALAMON, ŠRŮTEK.

Předseda vzpomíná šedesátých narozenin prof. dr. NACHTIKALA a prof. dr. POSEJPALA a vyslovuje jim za potlesku přítomných upřímné blahopřání.

Volné návrhy. Výbor navrhuje, aby valná schůze zvolila prof. dr. NACHTIKALA za jeho zásluhy o Jednotu a jeho vědeckou činnost čestným členem Jednoty. Návrh byl po jeho odůvodnění prof. ZÁVIŠKOU jednomyslně schválen.

Ing. E. KLIER předložil tento návrh: „Bibliografické zprávy uveřejňované v Časopise se staly během let nepostradatelnými pro každého, kdo se zajímá o literární novinky. Poněvadž se má z úsporných důvodů v jejich vydávání přestat, navrhuji, aby se buď zvláštním dotazníkem nebo vyzváním v časopise zjistilo, kolik členů by si přálo odebírat Bibliografické

zprávy za zvláštní předplatné, které by výbor stanovil. Teprve tenkrát, když by se nesešel dostatečný počet zájemců, přestaly by zprávy vycházeti." Po diskusi bylo usneseno, aby v oběžníku, kterým hodlá výbor upozorniti členy na novou úpravu časopisu, byli členové vybídnuti k přihláškám ve smyslu Klierova návrhu.

Předseda nato končí valnou schůzi v 17h 35m.

Výbor JČMF pro správní rok 1934/35 se skládá z těchto členů:

Předseda: LADISLAV ČERVENKA, vládní rada v Praze (do konce r. 1936).

Místopředseda: STANISLAV PETÍRA, vrchní školní rada v Praze (1936).

Ředitel: dr. MILOSLAV VALOUCH, sekční šéf v. v. v Praze (1935).

Pokladník: dr. BOHUMIL BYDŽOVSKÝ, profesor university Karlovy v Praze (1937).

Jednatel: dr. VÁCLAV POSEJPAL, profesor university Karlovy v Praze (1936).

Knihovníci: dr. FRANTIŠEK ZÁVIŠKA, profesor university Karlovy v Praze (1935);

dr. JAN BŘEZINA, profesor reál. gymnasia v Praze (1937);

dr. KAREL RYCHLÍK, profesor vys. učení techn. v Praze (1935);

dr. VIKTOR TRKAL, profesor university Karlovy v Praze (1937).

Účetní správce: dr. JOSEF ŠTĚPÁNEK, vrchní školní rada v Praze (1935).

Archivář: dr. MIKULÁŠ ŠMOK, ředitel reálky v Praze (1935).

Zapisovatel: dr. ALOIS WANGLER, profesor reál. gymnasia v Praze (1937).

Bez zvláštní funkce: dr. VÁCLAV HRUŠKA, profesor vys. učení techn. v Praze (1935);

VÁCLAV INGRIS, profesor reál. gymnasia v Praze (1936);

dr. VOJTĚCH JARNÍK, profesor university Karlovy v Praze (1937);

dr. MILOŠ KÖSSLER, profesor university Karlovy v Praze (1935);

ing. dr. RUDOLF KUKAČ, profesor vys. učení techn. v Praze (1937);

dr. BOHUSLAV MAŠEK, místoředitel st. hvězdárny v Praze (1936);

dr. FRANTIŠEK NACHTIKAL, prof. vys. učení techn. v Praze (1936);

dr. FRANTIŠEK NUŠL, ředitel hvězdárny v Praze (1937);

dr. KAREL PETR, profesor university Karlovy v Praze (1936);

dr. VLADIMÍR RYŠAVÝ, profesor reálky v Praze (1935);

dr. AUGUST ŽÁČEK, profesor university Karlovy v Praze (1936);

JOSEF ŽDÁREK, profesor st. průmyslové školy v Praze (1937).

Náhradníci (na rok 1934/35):

dr. FRANTIŠEK LEHÁR, profesor reál. gymnasia v Praze;

STANISLAV TEPLÝ, profesor reál. gymnasia v Praze;

dr. FRANTIŠEK VYČÍCHLO, profesor reálky v Praze;

dr. JOSEF HRDLÍČKA, docent vys. učení techn. v Praze;

ZDENĚK KREJČÍ, posluchač university Karlovy v Praze;

FRANTIŠEK PROCHÁZKA, posluchač vys. učení techn. v Praze.

Kontrolující komisaři (na rok 1934/35):

dr. VÁCLAV LENZ, profesor vys. učení techn. v Praze;

dr. BEDŘICH ŠALAMON, profesor university Karlovy v Praze;

JAN ŠRŮTEK, profesor reál. gymnasia v. v. v Praze.

Vědecká rada. *Členové sekce matematické* (do konce r. 1936):

dr. VLADIMÍR HEINRICH, profesor university Karlovy v Praze;

dr. EMIL SCHÖNBAUM, profesor university Karlovy v Praze;

dr. JAN VOJTĚCH, profesor vys. učení technického v Praze;

dr. VOJTĚCH JARNÍK jakožto delegát výboru.

Členové sekce fyzikální (do konce r. 1936):

dr. VÁCLAV DOLEJŠEK, profesor university Karlovy v Praze;
 JAROSLAV FRIEDRICH, profesor reálky v. v. v Praze;
 dr. MILOSLAV A. VALOUCH, profesor vys. učení techn. v Praze;
 dr. FRANTIŠEK NACHTIKAL jakožto delegát výboru.

Zprávy z členských schůzí.

Matematická sekce vědecké rady pořádala tyto schůze:

Dne 22. listopadu 1934 přednášel KAREL RÖSSLER: O kanonickém svazku projektivní diferenciální geometrie.

Budiž O bod plochy S , jež není inflexním bodem žádné z obou asymptotik jím procházejících. Buďtež a_1, a_2 obě asymptotické tečny, s_1, s_2, s_3 Segreho tečny plochy S v bodě O . Budiž dána konstanta k . Uvažujme tečny $t_i^{(k)}$ plochy S v bodě O , dané dvojpoměry $(a_1, a_2, t_i^{(k)}, s_i) = k, i = 1, 2, 3$. Moutardovy kvadriky, příslušné k tečnám $t_1^{(k)}, t_2^{(k)}, t_3^{(k)}$ vytínají na každé Darbouxově kvadrice bodu O trojici kuželoseček (kromě asymptotických tečen). Pro jedinou Darbouxovu kvadriku $Q^{(k)}$ se roviny těchto kuželoseček protínají v přímce, kterou označíme $p^{(k)}$. Pravíme, že přímka $p^{(k)}$ je s kvadrikou $Q^{(k)}$ spjata. Mění-li se konstanta k , vytvořuje přímka $p^{(k)}$ kvadratický kužel, jež má bod O za vrchol a obě asymptotické tečny za tvořící přímky. Tento kužel nazveme kuzelem kanonickým. S každou Darbouxovou kvadrikou je spjata dvojice přímek kanonického kužele. Všechny tyto dvojice tvoří involuci I . S Lieovou kvadrikou jsou spjaty obě asymptotické tečny. Samodružné přímky involuce I jsou dvě přímky 1. kanonického svazku:

1. Přímka $p^{(-1)}$; nazveme ji 1. kanonickou přímkou Darbouxovou, neboť ji obdržíme výše uvedeným postupem z Darbouxových tečen $t_i^{(-1)}, i = 1, 2, 3$. Je spjata s kvadrikou Wilczynski-Bompianiho.

2. Přímka $p^{(1)}$; nazveme ji 1. kanonickou přímkou Segreho, neboť ji obdržíme výše uvedeným postupem ze Segreho tečen $t_i^{(1)}, i = 1, 2, 3$.

Involuce I má za direkční rovinu kanonickou rovinu a za středovou osu 2. kanonickou tečnu. Přiřadíme-li každé Darbouxově kvadrice Q bodu O průsečnici tečných rovin kanonického kužele podél obou přímek, spjatých s kvadrikou Q , obdržíme projektivnost mezi Darbouxovými kvadrikami a přímkami 1. kanonického svazku. V této projektivnosti kvadrice Fubiniho odpovídá 1. kanonická přímka Greenova.

Dne 29. listopadu 1934 přednášel docent dr. VLADIMÍR KOŘÍNEK: Některé výsledky z moderní algebry.

Předmětem přednášky byla teorie hyperkomplexních čísel (algeber). Přednášející podal nejdříve definici algebry (systému hyperkomplexních čísel) a vyložil pojmy polojednoduché a jednoduché algebry. Nato probral obě Wedderburnovy věty týkající se struktury polojednoduché a jednoduché algebry. Podle těchto vět se dá převést úloha určení všechny polojednoduché algebry nad daným tělesem na úlohu určení všechna nekomutativní tělesa konečné hodnoti nad daným centrem, které jest vždy komutativní těleso. Tato úloha se nazývá problém nekomutativních těles (Schieffkörperproblem) a byla rozřešena pro nekomutativní tělesa o konečném počtu elementů větou Wedderburnovou (1905), podle níž taková nekomutativní tělesa neexistují. Dále rozřešili tuto úlohu společnou prací Brauer, Hasse a Noetherová r. 1932 pro ta centra, která jsou algebraickými číselnými tělesy konečného stupně. Ukázali, že všechna tato nekomutativní tělesa jsou jistého speciálního typu, který našel Dickson r. 1926. R. 1933 dokázal A. A. Albert, že totéž platí i pro centra, která jsou algebraickými číselnými tělesy nekonečného stupně. Na konec se přednášející zmínil ještě o zajímavých vztazích mezi teorií algebraických čísel (tak zv. teorií třídních těles) a teorií nekomutativních těles.

P. T. členstvu JČMF.

Výbor Jednoty si dovoluje Vás upozorniti na novou úpravu **Časopisu pro pěstování matematiky a fyziky**, ohlášenou Řádem, otiskřeným v loňském spolkovém Věstníku na str. V 72. Ježto máte již čtvrté číslo letošního ročníku v rukou, můžete posouditi, čím se liší nový ročník od předešlých, zejména v části středoškolským profesorům zvlášť určené (letošní 2. a 4. sešit).

V prvé části těchto sešitů, označené: Články a referáty, jsou otiskovány články z elementární matematiky, deskriptivní geometrie a fyziky a vědecké referáty, v druhé části, označené: Vyučování, články z obecné i konkrétní didaktiky a metodiky vyučování matematice, deskriptivní geometrii a fysice, o školních pomůckách a pokusech a pod., v třetí části, označené: Zprávy a drobnosti, příspěvky životopisné, vědecké a školské aktuality, kratší popisy školních pomůcek a pokusů, metodické poznámky, úlohy pro posluchače a absolventy vysokých škol a pod., ve čtvrté části, označené: Literatura, recenze a přehledné referáty a) vědeckých publikací, b) didaktických a ostatních publikací a v odd. c) seznam původních publikací čsl. matematiků a fyziků.

Výbor i redakce Vás prosí, abyste zevrubněji prohlédli dosud vyšlé sešity letošního ročníku Časopisu a napsali jim na adresu spolkové kanceláře (Praha II, Žitná 25) svůj úsudek a svá přání týkající se **obsahu i úpravy Časopisu (i Rozhledů)**.

Ve vědecké části Časopisu budou nadále uveřejňovány jen články vědecké v řeči české, slovenské, anglické, francouzské, italské a německé; za textem článku českého nebo slovenského bude stručný výtah francouzský, u ostatních článků výtah český. K příštímu sešitu Časopisu bude přiloženo dvojčíslo vědecké části, jež tentokrát obsahuje pouze obsáhlé zprávy o II. sjezdu matematiků zemí slovanských.

Bibliografické zprávy, jak bylo již oznámeno, přestaly vycházeti z finančních důvodů. Na valné schůzi Jednoty bylo usneseno dotázati se P. T. členů, kdo by se zavázal odebíratí je za roční členský předplatné Kč 10,—. Podle počtu přihlášek (nejméně 350) bylo by pak definitivně rozhodnuto o jejich vydávání. Bibliografické zprávy by příště obsahovaly jen publikace z matematiky, deskriptivní geometrie, fyziky a jich didaktiky, vyšlé v řeči české, anglické, francouzské, italské, německé a — pokud jsou bibliografie dosažitelné — též v ostatních slovanských. Za dobu od června 1934 do května 1935 vyšly by najednou koncem května 1935; příští ročníky by vycházely v čtvrtletních sešitech. Prosíme tudíž, aby přihlášky k závaznému odbírání Bibliografických zpráv byly zaslány spolkové kanceláři do konce února 1935.

Mackův základ fondu pro podporu vědeckého badání byl utvořen věnováním Kč 1000,—, jak bylo ohlášeno ve výroční zprávě. Výbor Jednoty se obrací na P. T. členy Jednoty, zejména na všechny přátele a žáky prof. Macků, s prosbou o příspěvky tomuto základu. Račte je poukazovati na účet poštovní spořitelny: Jednota čsl. matematiků a fyziků, čís. 13103 Praha, s označením: Mackův základ.

Na konec připomínáme všem P. T. členům, že místnosti kanceláře a knihkupectví Jednoty jsou nyní

v Praze II-609, Žitná 25, II. patro.

Prosíme, abyste laskavě věnovali pozornost tomuto oběžníku, a těšíme se na brzké a četné Vaše odpovědi.

V lednu 1935.

Výbor Jednoty československých
matematiků a fyziků v Praze.